

ספר המצוות לרמב"ם שורש ז

השרש השביעי שאין ראוי למנות דקדוקי המצוה: דע כי המצוה האחת משפט אחד מקובל ויתחייבו מאותה ההקדמה צוויים ואזהרות רבות הם דיני המצוה. והמשל בזה, החליצה והיבום הם שתי מצוות ממצות עשה (ריז - ז) וזה מה שאין חולק בו וכשהסתכלנו דין שתי מצוות אלו ממצות עשה ומה שיתחייב בהם לפי ההקדמות התוריות יתחייב שתהיינה קצת הנשים חולצות ולא מתיבמות וקצתן מתיבמות ולא חולצות וקצתן או מתיבמות וקצתן לא חולצות ולא מתיבמות. וכן האנשים גם כן כלומר היבמים קצתם חולצין ולא מיבמין וקצתן מיבמין ולא חולצין וקצתן או חולצין או מיבמין וקצתן לא חולצין ולא מיבמין. וכן נמצא היבמות קצתן חולצות לזה ומתיבמות לזה וקצתן חולצות לזה ולזה ומתיבמות לזה ולזה. ומהן מותרות לבעליהן ואסורות ליבמיהן ומותרות ליבמיהן ואסורות לבעליהן ואסורות לאלו ולאלו ומותרות לאלו ולאלו. ואילו מנינו כל חלק מאלו הדקדוקים מצוה בפני עצמה היה עולה מנין חלקי מסכת יבמות לבדה יותר ממאתים מצוות... הנה דקדוק המצוה גם כן כשיהיה כתוב בתורה אין ראוי למנותו. כי לא מפני שביאר הכתוב ודקדק אותה מצוה או התנאים שבה נמנה אנחנו כל תנאי או כל פרט שהוא דקדוק ונאמר שהוא מצוה.

ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה לג

והמצוה הל"ג היא שנצטוו הכהנים ללבוש בגדים מיוחדים לכבוד ולתפארת ואז יעבדו במקדש והוא אמרו יתעלה ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת (תצוה כח ב) ואת בניו תקריב והלבשתם כתנות (שם כט ח)... וכשיעבוד הכהן בפחות מהבגדים שהם מיוחדים בעבודה ההיא או ביותר מהם עבודתו פסולה וחייב עם זה מיתה בידי שמים. ר"ל מחוסר בגדים שעבד. וכן מנו אותו בגמר סנהדרין (פג א) בכלל מחוייבי מיתה בידי שמים. ולא בא זה כתוב בבאור. אבל בא כתוב (שם י) וחגרת אותם אבנט וכו' והיתה להם כהונה לחקת עולם ובא בפירוש (שם ב) בזמן שבגדיהן עליהן כהונתן עליהם אבל בזמן שאין בגדיהן עליהן אין כהונתן עליהן והווי להו זרים. והנה נבאר (ל"ט עד) כי זר ששמש במיתה...

השגות הרמב"ם לספר המצוות מצות עשה לג

כתב הרב והמצוה שלשים ושלוש שנצטוו הכהנים ללבוש בגדים לגדולה וכבוד ואז יעבדו במקדש והוא אמרו ית' ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת ושאר דבריו בזה. והנה זו עם פשיטותה בכתוב ואריכות התורה בביאורה לא ראינו לבעל ההלכות שימנה אותה אבל מנה בלאוין (אות סח) מחוסר בגדים ששימש. ודעתו זאת לומר דכיון דאין בלבישת בגדים שלא בשעת העבודה שום מצוה אינו אלא הכשר העבודה שאם עבד בפחות מהן או ביותר תפסל עבודתו. והנה הוא חלק ממצות העבודה אם עבד בהן... וכבר נתבאר (שרש יב) שאין מונים חלקי המצות. ולכן לא נמנה אנחנו עשיית השלחן והמנורה והמזבח מצוה מפני שנצטוינו לשום לחם לפני י"י תמיד וצוה אותנו בהכשר העבודה הזאת שהיא לשום אותו בשלחן מתואר כן ושיסודר עליו בענין כן וצונו יתברך בהדלקת הנר לפניו וסדר לנו שתהיה ההדלקה הזו במנורת זהב משקלה ועניינה כן וכן, והנה הם תשמישי קדושה. ולא הוכשר בעיני הטעם שכתב בו הרב שאמר (מ' כ) שהם חלק מחלקי המקדש. לפי שאין הכלים חלק מן הבית אבל הם שמים מצות ואינן מעכבות זו את זו ומקריבין בבית אף על פי שאין בו כלים אלו.

..ואמנם דעת הרב בבגדים ובקידוש יותר מחוורת למנותם גם בכלל מצות עשה כי בעבודתם מקיים מצוה מוסיף על השתמר מן הלאו. ואם כן למה לא ימנה מצות עשה שיעשו הכהנים העבודה מעומד לא יושב ולא שוכב ממה שדרשו (זבחי' כג ב) לעמוד לשרת לעמידה בחרתים ולא לשיבה, והרב כתב בחבורו הגדול (ביא"מ פ"ה ה"ד) שעובד מיושב אינו לוקה לפי שאזהרתו מכלל עשה. ואולי מפני שלא בא בכתוב בזה לשון צוה ימנה הכשר עבודה בלבד. ואינו מחוור:

שר'ת מעשה נסים סימן ג

אמנם מחוסר בגדים והענין בו ברור, כי הוא אע"פ שאינו מפורש בכתוב אבל כבר מנו אותו בעלי הקבלה מכלל מחוייבי מיתה בידי שמים, וענינו כענין טבול יום ששימש אשר קדם באורו, וידוע כי מחוסר בגדים אשר מדרגתו מדרגת זר בקצת, אינו באמת זר, וע"כ לא יספיק מנינו במנין זר. ועוד כי לא מנה ז"ל מחוסר בגדים בלאו אבל מנהו מכלל מצות עשה +עשה ל"ג+ והלבשתם כותנות +שמות כ"ט ח'+ בראיות, אשר זכרם מדברי חז"ל, מוסף על המפורש במקרא: וא"כ עונש העובד מחוסר בגדים בחילוף מעונש הזר העובד, אשר הוא בלא תעשה, וע"כ לא יתכן למנותם יחד משני פנים, האחד בעבור הבלם העצמי, והשני מחילוף מנינם, כי מנין הזר בל"ת, ומנין המחוסר בגדים בעשה, כי לא יתכן הכללת הלא תעשה והעשה במנין מפני חלוף צורת המנין. וע"כ כבר נתבאר מה שהשריש ז"ל בשורש הזה, ונתבטלו הקושיות ונתבררו איך שבו הענפים אל שרשו, ונפלו הספיקות מדבריו, במה שפשטנו מהראיות בעזר האל ית',

זבחים (ז:)

מחוסר בגדים. מנל? אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן, וממו בה משמיה דרבי אלעזר ברבי שמעון, דאמר קרא: וחגרת אותם אבנט אהרן ובניו וחיבת להם מנבעות והיתה להם כהונה לחקת עולם, בזמן שבגדיהם עליהם כהונתם עליהם, אין בגדיהם עליהם אין כהונתם עליהם.

תוספות קידושין (לו:)

חוץ ממנחת סוטה ונזירה מפני שהן מניפות - וא"ת תיפוק ליה דכל הני אינם כשרות בנשים לפי שהן מחוסרי בגדים דהא אמר בפ"ב זבחים (דף יז:) דאפילו כהנים בזמן שאין בגדיהם עליהם אין כהונתם עליהם וי"ל דמיירי שלבשו את הבגדים א"נ י"ל כיון שלא נצטוו בכגדי כהונה לא הוו מחוסרי בגדים.